

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT
CRÍTICA TEXTUAL

Coordinació: VENY MESQUIDA, JOAN RAMON

Any acadèmic 2022-23

Informació general de l'assignatura

Denominació	CRÍTICA TEXTUAL			
Codi	12377			
Semestre d'impartició	2N Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Màster Universitari en Identitat Europea Medieval	1	OPTATIVA	Virtual
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	5			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA	TEORIA	
	Nombre de crèdits	3.5	1.5	
	Nombre de grups	1	1	
Coordinació	VENY MESQUIDA, JOAN RAMON			
Departament/s	FILOLOGIA CATALANA I COMUNICACIÓ			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	--			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	-- Español, catalán			
Distribució de crèdits	--			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
VENY MESQUIDA, JOAN RAMON	joanramon.veny@udl.cat	5	A concretar per correu electrònic a través del campus virtual

Objectius acadèmics de l'assignatura

- Conèixer els corrents més importants de la crítica filològica.
- Entendre i valorar la importància del paper de la crítica filològica en el context de la ciència de la literatura.
- Discernir els diferents plantejaments a l'hora d'editar un text literari.
- Identificar els diferents tipus d'edició literària.
- Saber interpretar qualsevol tipus d'aparell crític.

Competències

Competències generals

CB9. Que els estudiants sàpiguen comunicar les seves conclusions (i els coneixements i raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.

CB10. Que els estudiants posseeixin les habilitats d'aprenentatge que els permetin continuar estudiant d'una manera que haurà de ser en gran mesura autodirigit o autònom

CG1. Incorporar el rigor en els plantejaments de treball, mètodes i elaboració de conclusions des del punt de vista científic i ètic

Competències específiques

CE8. Aplicar tècniques metodològiques per interpretar les fonts documentals, materials i iconogràfiques.

CE11. Emprar la terminologia i les tècniques de comunicació acceptades per la historiografia i les disciplines implicades

Continguts fonamentals de l'assignatura

CRÍTICA FILOLÒGICA I ESTUDI DE LA LITERATURA

Tema 1. La crítica filològica i la Literaturwissenschaft.

Tema 2. La transmissió dels textos.

Tema 3. L'interès «crític» pel text.

L'EDICIÓ FILOLÒGICA.

Tema 4. Fase heurística: compilació, cens, denominació i col·lació dels testimonis.

Tema 5. Fase analítica: Examen i filiació dels testimonis.

Tema 6. Fase sintètica: Constitució de el text i dels aparells.

Tema 7. Fase ecdòtica: Disposició de el text i dels aparells.

Eixos metodològics de l'assignatura

L'assignatura Crítica textual ha estat programada com una introducció a l'edició de textos literaris medievals. Després de plantejar nocions fonamentals de bibliologia, i editologia, aborda la tipologia de l'edició literària. Finalment, ofereix una visió de la ecdòtica i la crítica filològica des de les perspectives i les metodologies següents.

- Teòrica: la de l'anàlisi dels fenòmens de què és objecte la disciplina en la seva relació amb la Literaturwissenschaft.
- Històrica: la de la revisió històrica dels grans moments, teories i corrents de la disciplina.
- Comparatista: la de la comparació dels mètodes de les diferents tradicions (clàssica, romànica, italiana, francesa).
- Pràctica: mitjançant l'anàlisi de textos concrets, des del punt de vista de la crítica de les variants o de la crítica genètica.

Informació sobre enregistraments i protecció de dades.

De conformitat amb la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal, t'informem que:

- El responsable de l'enregistrament i l'ús de les teves imatge i veu és la Universitat de Lleida - UdL- (dades de contacte del representant: Secretaria General. Plaça Víctor Siurana, 1, 25003 Lleida; sg@udl.cat; dades de contacte del delegat de protecció de dades: dpd@udl.cat).
- Les teves imatge i veu enregistrades s'utilitzaran exclusivament per a les finalitats inherents a la docència de l'assignatura.
- Les teves imatge i veu enregistrades es conservaran fins a la finalització del curs acadèmic vigent, i es destruiran en els termes i condicions previstes en la normativa sobre conservació i eliminació dels documents administratius de la UdL, i les taules d'avaluació documental aprovades per la Generalitat de Catalunya (<http://www.udl.cat/ca/serveis/arxiu/>).
- La teva veu i imatge és imprescindible per impartir la docència en aquesta assignatura, i la docència és un dret i un deure del professorat de les Universitats, que ha d'exercir amb llibertat de càtedra, com preveu l'article 33.2 de la Llei orgànica 6/2001, de 21 de desembre, d'universitats. Per aquest motiu, la UdL no necessita el teu consentiment per registrar les teves veu i imatge amb aquesta exclusiva finalitat, d'impartir docència en aquesta assignatura.
- La UdL no cedirà les dades a tercers, llevat dels casos estrictament previstos en la Llei.
- Pots accedir a les teves dades; sol·licitar-ne la rectificació, supressió o portabilitat; oposar-te al tractament i sol·licitar-ne la limitació, sempre que sigui compatible amb les finalitats de la docència, mitjançant escrit tramès a l'adreça dpd@udl.cat. També pots presentar una reclamació adreçada a l'Autoritat Catalana de Protecció de Dades, mitjançant la seu electrònica de l'Autoritat (<https://seu.apd.cat>) o per mitjans no electrònics.
- Els enregistraments i la resta de continguts del CV estan protegits pels drets de propietat intel·lectual i industrial de la Universitat de Lleida, d'acord amb la clàusula inclosa en l' "Avís legal", visible en tots els llocs web propietat de la UdL.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

Vegeu l'apartat **Avaluació**.

Sistema d'avaluació

L'avaluació de l'assignatura es du a terme a partir de la lectura de dos clàssics com són

Gaspar Morocho Gayo, *Estudis de crítica textual*, Múrcia, Universitat de Múrcia, 2003
Alberto Blecua, *Manual de crítica textual*, Madrid, Castalia, 1983

Del primer, els alumnes han de llegir els 4 primers capítols, que, encara que se centren en els textos clàssics, són una molt bona introducció a la història de la crítica textual des dels orígens fins als nostres dies, i escriure una breu ressenya (3-5 pàgines) que, en aquest cas, és tan sols un resum, valoratiu fins allà on arribin els

coneixements i la intuïció de l'alumne. Aquesta activitat es desenvoluparà durant la primera meitat del curs (4 setmanes).

Del segon, un cop llegit tot el manual, els alumnes han de seleccionar un terme més o menys concret («variant d'autor», «adiaforia», «selectio», «emendatio», etc.) i elaborar el que podria ser un article per a una enciclopèdia especialitzada. Es valorarà l'ús de qualsevol altre manual i de l'ampliació d'informació amb bibliografia suplementària. Aquesta activitat es desenvoluparà durant la segona meitat del curs (4 setmanes).

Cada activitat valdrà el 45 % de la nota global. Les consultes al professor completaran el 10 % fins arribar al 100%.

Bibliografia i recursos d'informació

Bibliografia bàsica

1. Síntesis de conjunt

Martínez-Gil, Víctor (coord.), *L'edició de textos: història i mètode*, Barcelona, UOC, 2001

Merci, Paolo, *Crítica del testo*, dins Gabriele Scaramuzza (ed.), *Letteratura. Enciclopedia Feltrinelli Fischer*, Milà, Feltrinelli, 1976, p. 92-115

Contini, Gianfranco, *Filologia*, dins *Enciclopedia del Novecento*, Roma, Istituto della Enciclopedia Italiana, 1977, vol. ii, p. 954-972; repr. dins *Breviario di ecdotica*, Torí, Einaudi, 1990² [Milà?Nàpols, Ricciardi, 1986¹], p. 3-66

Marichal, R., *La critique des textes*, dins *Encyclopédie de la Pléiade. L'Histoire et ses méthodes*, Paris, Gallimard, 1961, p. 1247-1366

Segre, Cesare, *Testo*, dins *Enciclopedia*, Torino, Einaudi, 1981, vol. xiv, p. 269-291

Ruiz, E., *Crítica textual. Edición de textos*, dins José María Díez Borque (ed.), *Métodos de estudio de la obra literaria*, Madrid, Taurus Ediciones, 1985, p. 67-120

2. Antologies de textos crítics

Brack Jr., O. M. & W. Barnes, *Bibliography and textual criticism*, Chicago, University of Chicago Press, 1969

Pastor Platero, Emilio (cur.), *Genética textual*, Madrid, Arco Libros, 2008

P. Stoppelli (ed.), *Filologia dei testi a stampa*, Bologna, il Mulino, 1987

Stussi, Alfredo (cur.), *La Critica del testo*, Bologna, Il Mulino, 1985

Stussi, Alfredo (cur.), *Fondamenti di critica testuale*, Bologna, il Mulino, 1998

3. Manuals clàssics

Avalle, D'Arco Silvio, *Principi di critica testuale*, Roma-Pàdua, Antenore, 1978² [1972]; reimp. 2002

Barbi, Michele, *La nuova filologia e l'edizione dei nostri scrittori: da Dante al Manzoni*, Florència, Sansoni, 1938; Florència, Le Lettere, 1994²

Bédier, Joseph, *La tradition manuscrite du «Lai de l'ombre». Reflexions sur l'art d'éditer les anciens textes*,

*Romania+ liv (1928), p. 161-196 i 321-356; Paris, Champion, 1970² [1929]

Brambilla Ageno, Franca, *L=edizione critica dei testi volgari*, Padova, Antenore, 1984² [1975]

Dain, Alphonse, *Les manuscrits*, París, Les Belles-Letres, 1975³ [1949¹, 1964²]

Gaskell, Philip, *A New introduction to bibliography*, Oxford, Clarendon Press, 1972; trad. cast. *Nueva introducción a la bibliografía material*, Gijón, Trea, 1999

Greg, W. W., *Calculus of Variants. An Essay on Textual Criticism*, Oxford, Clarendon press, 1927

Greetham, D. C., *Textual scholarship. An introduction*, Nova York & Londres, Garland, 1994

Laufer, Roger, *Introduction a la textologie*, Paris, Larousse, 1972

Maas, Paul, *Textkritik*, Leipzig, Teubner, 1960⁴ [1927]; trad. it. *Critica del testo*, Firenze, Le Monnier, 1952 i angl. *Textual Criticism*, Oxford, Clarendom Press, 1958

McKerrow, Ronald B., *An introduction to bibliography for literary students*, Oxford, Clarendon Press, 1928; reimp. a New Castle, Oak Knoll Press, 1994; trad. cast. *Introducción a la bibliografía material*, Madrid, Arco Libros, 1998

Pasquali, Giorgio, *Storia della tradizione e critica del testo*, Florència, Le Lettere, 1988⁵ [Florència, Le Monnier, 1934¹, 1952², 1964³; Milà, Mondadori, 1974⁴]

Quentin, dom Henry, *Essais de critique textuelle (Ecdotique)*, Paris, Picard, 1926

Roncaglia, Aurelio, *Principî e applicazioni di critica testuale*, Roma, Bulzoni, 1975

Timpanaro, Sebastiano, *La genesi del *metodo de Lachmann+*, *Studi italiani di filologia classica+, xxxi, 2 (1960), p. 183-228 i xxxii, 1 (1960), p. 39-63; ed. en volum a Florència, Le Monnier, 1963¹; Pàdua, Liviana, 1981², 1990³

4. Manuals i articles generals

Azevedo Filho, L. A. de, *Iniciação em crítica textual*, Rio de Janeiro - São Paulo, Presença - Edusp, 1987

Biasi, Pîerre-Marc de, *La génétique des textes*, París, Natan, 2003

Blecua, Alberto: *La transmisión textual de El Conde Lucanor*, Bellaterra, Universitat Autònoma de Barcelona, 1980.

Blecua, Alberto: *Manual de crítica textual*, Madrid, Castalia, 1983.

Blecua, Alberto: *Estudios de crítica textual*, Madrid, Gredos, 2012.

Cambráia, C. N. *Introdução à crítica textual*, São Paulo, Martins Fontes, 2005

Caramuel, Juan: *Syntagma de arte typographica*, ed. y trad. castellana de P. Andrés Escarpa, Madrid, Instituto de Historia del Libro y de la Lectura, 2004 [1664¹].

Chivelet, Mercedes: *Diccionario de edición*, Madrid, Acento, 2001.

Contini, Gianfranco, *Varianti e altra lingüística*, Torino, Einaudi, 1982² [1970]

Contini, Gianfranco, *Breviario di ecdotica*, Torí, Einaudi, 1992

Dahl, Svend: *Historia del libro [Bogens Historie]*, trad. A. Adell, Madrid, Alianza, 1990 [1927¹].

Dain, Alphonse: *Les manuscrits*, París, Les Belles-Letres, 1975³ [1949¹, 1964²].

Luidl, Philipp: *Tipografía básica [Typografie]*, trad. A. E. Gil, València, Campgràfic, 2004 [1996¹].

Martínes, Vicent, *L=edició filològica de textos*, València, Universitat, 1999

Martínez de Sousa, José: *Diccionario de ortografía técnica. Normas de metodología y presentación de trabajos científicos, bibliológicos y tipográficos*, Madrid, Pirámide, 1987.

Martínez de Sousa, José: *Diccionario de bibliología y ciencias afines*, Madrid, Pirámide, 1993 [1989¹].

Morocho Gayo, Gaspar: *Estudios de crítica textual (1979-1986)*, Murcia, Universidad de Murcia, 2003.

Pérez Priego, Miguel Ángel: *La edición de textos*, Madrid, Síntesis, 1997.

Pérez Priego, Miguel Ángel: *Introducción general a la edición del texto literario*, Madrid, UNED, 2001.

Pujol, Josep Maria, & Joan Solà, *Ortotipografia. Manual de l=autor, l=autoeditor i el dissenyador gràfic*, Barcelona, Columna, 1995¹, 1995²

Reynolds, Leighton D. & Nigel G. Wilson: *Copistas y filólogos. Las vías de transmisión de las literaturas griega y latina [Scribes and scholars]*, trad. M. Sánchez Mariana, Madrid, Gredos, 2013 [1968¹].

Rico, Francisco (dir.), *Imprenta y crítica textual en el siglo de oro*, Valladolid, Universidad de Valladolid, 2000

Salles, Cecilia Almeida, *Crítica genética: uma introdução; fundamentos dos estudos genéticos sobre os manuscritos literários*, São Paulo, EDUC, 1992

Sharpe, Leslie T. & Irene Gunther: *Manual de edición literaria y no literaria [Editing Fact and Fiction: A Concise Guide to Book Edition]*, trad. G. Ubaldini, Madrid, FCE, 2005 [1994¹].

Segre, Cesare, *La genesi del testo: critica delle varianti e critica genetica*, dins Maria de las Nieves Muñiz & Francisco Amella (cur.), *La costruzione del testo in italiano. Sistemi costruttivi e Testi costruiti, Atti del Seminario Internazionale di Barcellona (24-29 aprile 1995)*, Barcelona B Firenze, Universitat de Barcelona B Franco Cesati Editore, 1996, p. 11-21; trad. fr. *Critique des variantes et critique génétique*, *Génésis+ 7 (1995), p. 29?45

Spina, S., *Introdução à edótica*, São Paulo, Cultrix, 1974

Stussi, Alfredo: *Introduzione agli studi di filologia italiana*, Bolonia, Il Mulino, 2002⁵, 1994³ [= *Avviamento agli studi di filologia italiana*, 1983¹ i *Nuovo avviamento agli studi di filologia italiana*, 1988²].

Referencias web

RIALC. Repertorio informatizzato dell'antica letteratura catalana

<http://www.rialc.unina.it/>

RIALTO. Repertorio informatizzato dell'antica letteratura trobadorica e occitana

<http://www.rialto.unina.it/>

Ecdotica. Rivista di studi testuali

<http://ecdotica.org/index.php>

Editio. Internationales Jahrbuch für Editions-wissenschaft

<http://www.catedramariustorres.udl.cat/www.degruyter.com/view/j/edit>

Genesis. Manuscripts - Recherche - Invention. Revue internationale de critique génétique de l'ITEM

<http://www.item.ens.fr/index.php?id=13696>

Studies in Bibliography. The Bibliographical Society of the University of Virginia by the University Press of

Virginia, Charlottesville

<http://etext.lib.virginia.edu/bsuva/sb/>

Text. Transactions of the Society for Textual Scholarship

<http://www.catedramariustorres.udl.cat/recursos.php>

The Library. Transactions of the Bibliographical Society

<http://library.oxfordjournals.org/>

The Papers of the Bibliographical Society of America

<http://www.bibsocamer.org/Papers/default.htm>

Tipofilologia. Rivista internazionale di studi filologici e linguistici su i testi a stampa

<http://www.catedramariustorres.udl.cat/recursos.php>